

QUADERNS GADESO

ANÀLISI DE LA REALITAT SOCIOECONÒMICA DE LES ILLES BALEARS. Nº 44. DESEMBRE 2004

CIUTADANS

És important conèixer el “clímax” empresarial respecte a la nostra situació econòmica. Així ho vàrem fer al darrer número de Quaderns Gadeso corresponent al passat mes d'Octubre (nº 43). Però, com és lògic també és necessari conèixer l'opinió dels ciutadans. En definitiva els empresaris són part important del “motor” econòmic, però també són part decisiva les actituds dels consumidors ja sigui com participants actius a l'economia, ja sigui com “usuaris” dels bens i productes que es deriven.

L'índex de confiança dels ciutadans de les Balears amb la seva vessant de consumidors es mantén en xifres negatives des de l'any 2000, i aquest any encara que de manera no molt significativa empitjora la seva desconfiança. Aquest índex s'estableix en funció de la percepció que es té respecte a la seva situació de l'economia familiar passada, present i futura. Al mateix temps es té com a marc de referència la percepció dels ciutadans de l'evolució de l'economia com a espai on es desenvolupen els índexs de benestar familiar.

En el present informe es diferencien les distintes realitats de cada una de les illes, perquè una vegada més no són idèntiques. Al mateix temps per poder comprendre millor la percepció de l'economia familiar i general, s'investiga les diverses actituds dels ciutadans en referència a la seva capacitat de despesa i estalvi, així com la seva percepció envers l'evolució dels preus i de l'atur.

Pot semblar que les coses no venen excessivament ben donades per a la nostra comunitat. Hi ha símptomes preocupants. Però si les distintes administracions públiques i els distintes agents econòmics i socials són capaços de coincidir en el seu diagnòstic, és molt possible trobar solucions adequades que garanteixin no tan sols el nostre benestar econòmic, sinó també la nostra qualitat de vida.

ELS CONSUMIDORS A BALEARS (III)

LLEUGER AUGMENT DE LA DESCONFIANÇA

Al número 28 de Quaderns Gadeso (Novembre 2003) es varen publicar els índexs de confiança dels consumidors corresponents a la tardor – hivern, mantenint una sèrie que Gadeso va començar l'any 1996. Avui fem el mateix en referència a la tardor – hivern d'aquest any, 2004. Tal com es pot comprovar a la Taula 1, l'índex general de confiança al conjunt de les Balears ha baixat pràcticament un punt respecte a l'any 2003. Però en qualsevol cas és important matisar aquests resultats per cada una de les illes.

Mallorca manté un índex negatiu estable al 2004 i 2003, -12, pràcticament idèntic a la mitjana de Balears, a pesar de que al 2003 l'índex de Mallorca era més negatiu en gairebé un punt. El cas de Menorca és rellevant. Encara que l'índex negatiu del 2004 sigui inferior a la mitjana de Balears, ha augmentant gairebé 4 punts respecte el 2003. Eivissa, una vegada més, representa l'índex més

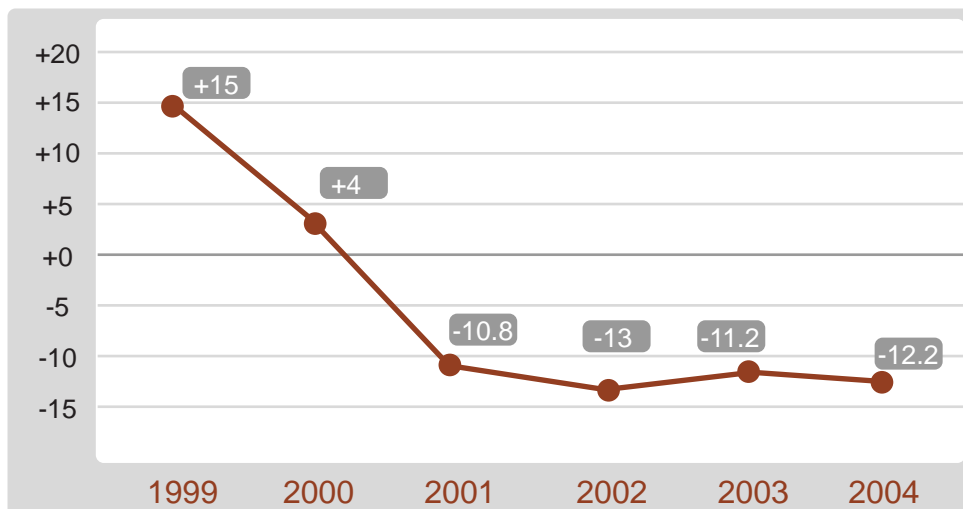
negatiu de les Balears. S'instal·la al -14 augmentant 4 dècimes respecte al 2003. La illa de Formentera representa l'índex de desconfiança més baix, -11, i es manté constant des del 2003.

La investigació està realitzada amb els criteris homologats de la Unió Europea (EUROSTAT). Es basa fonamentalment en conèixer si tant la situació econòmica familiar (el darrer any i el pròxim any) com la situació econòmica i general (el darrer any i el pròxim any) han estat i/o seran pitjor, igual o millor. Al mateix temps, tal com es reflexa a aquesta publicació s'inclouen altres paràmetres complementaris. Respecte a l'any 2003 incloem de manera explícita una referència a la percepció de l'atur i de preus.

En breu la pàgina www.gadeso.org inclourà la totalitat de l'informe en tots els seus paràmetres, al qual es podrà accedir gratuïtament a la secció “Estudis i Investigacions”.

Taula 1

ÍNDEX CONFIANÇA CONSUMIDORS BALEARS

Font: Baròmetre Gadeso Novembre 2004

PERCEPCIÓ D'UN CERT ESTANCAMENT

Possiblement el més rellevant de la investigació és una percepció generalitzada d'un estancament tant a l'economia familiar com a la general. En tots els casos més d'un 50% dels entrevistats manifesten que la seva situació familiar i la general, en referència a l'any passat i també a l'any futur, està i romandrà exactament igual. Aquesta percepció encara que pugui parèixer neutra, no ho és, si es considera que es parteix de nivells de desconfiança considerables.

Si analitzem l'economia familiar l'índex de desconfiança general es situa en un -12.5. Però és necessari fer una lectura més acurada. L'índex negatiu en referència al darrer any 2004 és -9, però la seva percepció de l'evolució de l'economia familiar l'any vinent 2005 és -16. Aquesta realitat d'escassa esperança en el futur és molt semblant a la percebuda l'any 2003, encara que aquest any augmenti en 2 punts.

En referència a l'economia general la mitjana es situa a -12.,i, com en el cas de l'economia familiar, la percepció del futur és més negativa que la de l'any passat.

L'índex de desconfiança a Mallorca, referit a l'economia familiar ha augmentat considerablement respec-

te al 2003, però al mateix temps ha disminuït la desconfiança respecte el futur. En relació a l'economia general, el nivell de percepció negativa del 2004 ha augmentat en comparació al 2003; en canvi, encara que amb índexs notablement negatius, han millorat les perspectives de futur de l'economia general.

L'índex de desconfiança a Menorca dins el context familiar ha augmentat de manera preocupant, tot i que continua essent el més baix de totes les Balears. Augmenta la desconfiança dels menorquins tant en la percepció dels resultats de 2004 com en les perspectives de futur per l'any que ve. Major encara és la desconfiança en la economia general, referida tant al darrer any com al 2005. Cal destacar l'espectacular augment

de desconfiança envers la situació econòmica general de 2004.

A Eivissa els nivells de desconfiança, tant d'economia general com familiar continuen essent els més elevats de les Illes, encara que hi ha una certa millora en la visió de futur, referida a l'economia general. Aquestes percepcions tenen molt que veure amb la seva situació turística.

A Formentera, es manifesten els índexos més baixos de desconfiança de tota la Comunitat Els referits a l'economia familiar es mantenen estables respecte a l'any 2003 i augmenta la sensació negativa de l'economia general del 2004. Les perspectives pel 2005, es mantenen negatives, encara que millorin respecte al 2003.

INDEX CONFIANÇA PRESENT I FUTUR

Taula 2		Balears		Mallorca		Menorca		Eivissa		Formentera	
		2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003
DARRER ANY	Economia Familiar	-9	-7	-11	-7	-8	-4	-13	-10	-8	-8
	Economia General	-9	-7	-9	-7	-13	-5	-13	-10	-9	-6
	Mitjana	-9	-7	-10	-7	-10.5	-4.5	-13	-10	-8.5	-7
FUTUR	Economia Familiar	-16	-14	-13	-15	-12	-10	-14	-14.4	-14	-14
	Economia General	-15	-17	-15	-19	-13	-12	-16	-20	-13	-16
	Mitjana	-15.5	-15.5	-14	-17	-12.5	-11	-11	-17.2	-13.5	-15
SALDO		12.25	-11.25	-12	-12	-11.5	-7.8	-14	13.6	-11	-11

Font: Baròmetre Gadeso Novembre 2004

L'OCUPACIÓ I EL CONSUM INTERIOR PREOCUPEN

La situació a les Balears, a primera vista, és paradoxal. Mentre encara ocupem llocs privilegiats en renda i en diners invertits en productes financers, figurem també en el ranking de les famílies que diuen no poder arribar a final de mes i de contractes de caràcter temporal i/o precari. Tot això sumat a uns salaris "oficials" mitjans baixos. Segons tots els indicadors estam patint una certa ralentització de la nostra activitat econòmica. Al mateix temps comença a ésser preocupant el nivell d'endeutament de les famílies, així com l'augment de la temporalitat i precarietat laboral encara que es mantinguin xifres baixes d'atur. En definitiva pot ésser preocupant si es confirma una relativa disminució del consum interior.

Partim d'una situació econòmica privilegiada a on l'alt índex d'activitat possibilitava una ocupació ampla i relativament estable. Per això es podia parlar amb freqüència del salari familiar, tota vegada que la dona s'havia incorporat al mercat laboral. Al mateix temps sorgien freqüents possibilitats d'aconseguir diners extres amb treballs no sempre reglats. Aquesta realitat lògicament animava a les famílies a l'adquisició i consum de bens i serveis. En concret l'accés a l'habitatge i els bens d'equipament. La seva adaptació era perfectament assimilable.

Avui les coses estan canviant. L'activitat econòmica, bàsicament la turística, experimenta un cert estancament. Com es podia veure quan vàrem analitzar el clima empresarial (Q. G. nº27, Octubre 2004) un bon nombre d'empreses han intentat equilibrar els seus beneficis disminuint els seus costos. Considerant que el camp més factible d'actuació ha estat damunt el cos laboral, ja sigui disminuint la seva taxa de treballadors com disminuint treballs extres i temporalitzant els contractes. Això ha dut com a conseqüència que, a molts de casos algun dels membres de les famílies hagi pogut quedar sense feina, o, a altres casos, perdre situacions laborals estables com poden ésser els fixos discontinus per entrar en contractes temporals.

Per tant el que més preocupa és la pèrdua de la qualitat de la ocupació. El que no vol dir que no també preocupi l'atur.

Entre d'altres les conseqüències han estat una menor capacitat per poder fer front ja sigui als compromisos adquirits amb les entitats financeres, ja sigui per obrir expectatives d'adquisició o renovació de bens d'equipament.

A la pàgina següent, taula nº 6, es tracta de la situació actual de l'economia domèstica en relació a la seva capacitat de cubrir les seves necessitats bàsiques, així com la seva capacitat de consum i d'estalvi. A la taula nº 5 d'aquesta pàgina, es reflexa si "es considera raonable" estalviar ara i els pròxims 12 mesos. Es pot comprovar una certa esperança en que a l'any 2005 es pugui donar una certa millora en la capacitat d'estalvi.

També com a dada positiva, cal destacar que els consumidors consideren que els preus augmentaran menys al 2005 que durant els darrers 12 mesos.

Taula 3

EVOLUCIÓ PREUS

	DARRERS 12 MESOS	PROPER 12 MESOS
Augment alt	57	36
Augment mitjà	15	23
Augment baix	17	17
Poca variació	11	19
Disminució lleugera	-	-
No ho sap	-	5

Font: Baròmetre Gadeso Novembre 2004

Taula 4

DESPESES IMPORTANTES

	2004	2003	2002
Bens d'equipaments	-25	-23	-25
Habitatge	-70	-68	-66
Vehicle particular	-18	-18	-19

Font: Baròmetre Gadeso Novembre 2004

ESTALVI

Taula 5

És raonable estalviar ara

Podrà estalviar en els propers 12 mesos

Si	8	9
Potser si	2	4
No	67	53
Impossible	23	20
No ho sap	-	14

Font: Baròmetre Gadeso Novembre 2004

DISMINUCIÓ DE LA CAPACITAT D'ESTALVI

En conseqüència als anàlisis fets a les pàgines anteriors, continua disminuint la capacitat d'estalvi de les famílies. Si observem amb atenció la taula adjunta podem observar que el nombre de persones que amb major o menor intensitat es veuen obligats a endeutar-se o utilitzar els estalvis ha augmentat un punt respecte al 2003 i conseqüentment han disminuït amb 1 punt les famílies que tenen certa capacitat d'estalvi. El més significatiu és que un 70%, 10 punts més que a l'any 2003, manifesten que viuen del que guanyen.

Taula 6

SITUACIÓ ACTUAL DE L'ECONOMIA DOMÈSTICA

	2004	2003	2002
A punt d'endeutar-se	9%	9%	7%
Utilitzam els estalvis	12%	11%	9%
Vivim del que guanyam	70%	60%	66%
Arribam a estalviar alguna cosa	7%	8%	9%
Normalment podem estalviar	2%	2%	2%
Ns/nc	-	10%	12%
Saldo	-12	-10	-5

Font: Baròmetre Gadeso Novembre 2004

A MANERA DE CONCLUSIÓ

- Primera:** Cert augment, encara que no molt rellevant, del nivell general de desconfiança.
- Segona:** És molt rellevant l'augment de desconfiança a **Menorca**, encara que es mantingui un poc més baix que la mitjana del conjunt Balear. A **Eivissa**, es continuen manifestant les xifres més negatives de desconfiança, mentre que **Formentera**, presenta les dades més positives dins del negatiu. **Mallorca** es situa en una situació intermitja. En general aquests comportaments són molt similars als índexs de confiança empresarial per cada una de les Illes.
- Tercera:** La baixada de rendes disponibles, familiars i empresarials, disminueix la possibilitat de renovació o adquisició de bens d'equipament. Aquesta disminució pot afectar a l'activitat productiva especialment a les empreses mitjanes i petites, i en definitiva perjudicar el consum interior. La perspectiva de futur en l'economia general i familiar, encara que molt negativa, millora respecte a l'any 2003.
- Quarta:** Des de la perspectiva social és rellevant i molt preocupant la progressiva temporalització i precarització de la feina.

PRESENTACIÓ dels llibres guanyadors del PREMI ANDREU FERRET 2004

amb la intervenció de **DANILO MARTUCCELLI**, sociòleg de l'educació.
CNRS (París) i CLERSE (Lille)

Dilluns, 29 de novembre, a les 20.00 hores. Club Diari de Mallorca

Fundació GADESO: C/Ter nº14 1er. Palma de Mallorca - 07009

TEL. +34 971 479503 FAX. +34 971 470042.

E-MAIL: fundaciogadeso @ infonegocio.com

PÁGINA WEB: www.gadeso.org

